**Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto**
**Vapaa sivistystyö ry:n lausunto:**

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Vapaa sivistystyö. Vuoden 2025 talousarvioesityksen keskeiset painotukset ja kipupisteet osaltanne.

VST ry kiittää valiokuntaa lausunnon antamisen mahdollisuudesta, ja nostaa esille seuraavat keskeiset painotukset ja kipupisteet:

**Vapaa sivistystyö näkee myönteisenä asiana ettei valtion talousarviossa esitetä lisäleikkauksia valtionosuuksiin.** Lisäleikkaukset olisivat rapauttaneet suomalaisen sivistystyön rakenteita, kun jo toteutetut historiallisen suuret leikkaukset (-20,5 M€) vuosittain ovat haastavat suhteessa talousarvion yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteeseen, jossa *vapaan sivistystyön perusta säilyy vahvana ja toimintakykyisenä*. Monet vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat toteuttaneet kipeitä sopeuttamistoimia alueellisesti ja valtakunnallisesti, jotta toiminta pysyisi elinvoimaisena myös lähivuosina.

**Vapaa sivistystyö on huolestunut vapaan sivistystyön pedagogisen henkilökunnan OPH:n rahoittamien täydennyskoulutusten rajuista leikkauksista hallituksen talousarviossa.** Tällä hetkellä ollaan leikkaamassa Opetushallitukselta ja aluehallintovirastoilta yhteensä noin 15 miljoonaa euroa. Kun samalla on poistettu aikuiskoulutustukea, vähennetään oleellisesti pedagogisen henkilökunnan mahdollisuudet osaamisen päivittämiselle. Ajatus siitä, että koulutuksen järjestäjä tai ylläpitäjä rahoittaisi henkilökunnan pedagogisen osaamisen jatkuvaa kehittämistä johtaa osaamisen kehittämisen eriarvoisuuteen ja siten lyhytnäköiseen koulutuspolitiikkaan.

**Ukrainalaisiin opiskelijoihin suunnattu vapaan sivistystyön rahoitus on riittämätön suhteessa suureen kysyntään**. Ukrainalaisten turvaa hakevien opiskelijoiden määrä on lisääntynyt vapaan sivistystyön kohdalla erityisesti Suomen kasvukeskuksissa, ja talousarviossa vuoden 2025 rahoitus jää 5,2 M€ vajaaksi. Tämä rahoitusvaje on korjattava, sillä Venäjän hyökkäyssodan pitkittyessä yhä useampi ukrainalaisperhe haluaa jäädä Suomeen pysyvästi – tämä on nähtävä myös investointina tulevaisuuteen.

**Vapaaseen sivistystyöhön kohdentuneet valtionavustukset ovat valtion talousarviossa vähentyneet, mikä heikentää koulutuksellista tasa-arvoa ja ylläpitäjien kehittämistyötä.** Opintosetelit on kohdennettu juuri koulutusta eniten tarvitseville, joiden taloudellinen asema ei riitä kustantamaan vapaan sivistystyön oppilaitosten entistä korkeampia kurssimaksuja.

Tämä on ristiriidassa perustuslain (§16.2) sivistyksellisten oikeuksien kanssa. Lisäksi opintokeskuksia ylläpitävien opintoliittojen valtionavustuksia leikataan (-18%) ja kansalaisopistoilta leikataan valtionavustuksin toimivat laatu- ja kehittämisrahat yli puoli miljoonaa euroa. Koulutuksen ylläpitäjät (kunnat, järjestöt, säätiöt) joutuvat etsimään korvaavaa rahoitusta kehittämistyötä varten.

Helsingissä 10.10.2024 VST ry:n hallitus psta Björn Wallén, puheenjohtaja